

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Філологічний факультет

Кафедра української і зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Завідувач кафедри

Аксенова / Аксенова У. 20.
(протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ З КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

(повна назва освітнього компонента)

для здобувачів вищої освіти

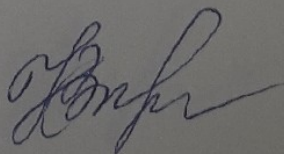
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u> (цифр і назва галузі)
Спеціальність	<u>014.01 Середня освіта. Українська мова і література</u>
Освітня програма	<u>Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література</u>

Мелітополь, 2021

Розробник: О.А. Огульчанська доцент, кандидат філологічних наук.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Оксана КОВАЛЬ

1. Опис освітнього компоненту

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти – бакалаврський (перший) Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність – 014.01 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова і література)	Обов’язкова	
Блоків – 2 у тому числі: курслова робота – навчальна практика –		Рік підготовки: 1-й	
Загальна кількість годин – 90		Семестр II	
Тижневих годин – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: БАКАЛАВР	Лекції	
		28	
		Практичні, семінарські	
		12 год.	
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		50 год.	
Начальна практика			
–			
Вид контролю: екзамен			

2. Мета освітнього компоненту

Метою освітнього компонента є аналіз процесу розвитку українського письменства X – XVIII ст., дослідження ідейно-тематичних, жанрових, стилевих особливостей давньої української літератури, її суспільно-виховна та художньо-естетична роль у розвитку сучасної національної культури. Теоретично засвоюються: історичні, культурні, літературні процеси на українських землях у X – XVIII ст., видатні українські пам’ятки перекладної та оригінальної літератури; творчість українських письменників означеного періоду. У процесі навчання здобувачі оволодівають навичками історико-культурного, літературного аналізу, необхідного для розв’язання фахових завдань, вміннями працювати з фаховою літературою, робити історико-культурний, літературний аналіз давніх творів, визначати роль і значення творчості українських письменників X–XVIII ст.

3. Перелік компетентностей, які набуває здобувач під час вивчення цього освітнього компоненту

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і практичні проблеми у галузі філологічної освіти, що передбачає застосування певних теорій та методів мовознавчої та літературознавчої, а також педагогічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітньо-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність до навчання упродовж життя;

ЗК 8. Здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись академічної доброчесності, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати.

ФК 01. Здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, методик навчання української мови і літератури, методик навчання іноземної мови та зарубіжної літератури, базовими знаннями з української мови, теорії та історії української літератури, методик викладання української мови та літератури.

ФК04. Здатність усвідомлювати національний і загальноєвропейський характер української літератури, зумовленість тематики і художніх особливостей творів суспільно-історичними, суспільно-культурними обставинами, віковими особливостями читачів, об'єктивно поцінювати здобутки української літератури від її найдавніших часів до XXI століття, внесок письменників материкової України й діаспори у розвиток української національної ідеї.

ФК06. Спроможність оцінити комунікативну і/або естетичну значущість художнього тексту; володіння навичками кваліфікованої інтерпретації різноманітних типів текстів, у тому числі й навичками розкрити їх смисл, простежити зв'язки із культурно-історичним контекстом епохи, враховуючи різні форми і канали передачі й кодування інформації, володіння навичками зіставляти мови культур і демонструвати взаємодію мистецтв та використовувати їх у педагогічній діяльності.

4. Результати навчання

ПРН 08 Мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 13. Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури.

ПРН 14. Розрізняти епохи (періоди), напрями. Течії, жанри, стилі української і світової літератури за їхніми сутнісними характеристиками й у взаємодії.

5. Програма освітнього компоненту

БЛОК 1. Розвиток літератури XI–XVI ст.

Тема 1. Основи зародження давньої української літератури. Виникнення, розвиток і специфіка давньої української літератури. Питання про періодизацію давньої української літератури. Дослідники давнього українського письменства. Зв'язок давньої української літератури з іншими науками та мистецтвом.

Тема 2. Специфіка давньої української літератури. Виникнення, розвиток давньої української літератури. Періодизація.

Тема 3. Принципи поширення книжності на Русі.

Тема 4. Полівекторність української давньої літератури. Загальна характеристика перекладного письменства візантійського та південнослов'янського походження. (Гімнографія. Апокрифи. Агіографія. Хронографія Іоанна Малали, Георгія Амартола). Християнізація мислення русів. Співіснування двох мовних основ словесності – усної та

книжно-слов'янської. Роль Кирила й Мефодія у запровадженні загальнослов'янської книжності. Переклад Біблії та богослужбових книг церковнослов'янською мовою.

Тема 5. «Повість минулих літ» – перша киеворуська пам'ятка писемності. Своєрідність поширення книжності на Русі. Особливості перекладної літератури на Русі (релігійно-християнська, світська). Вплив Біблії на художній зміст давньоукраїнської літератури. Оригінальна давньоруська література (літописи, поучення, сказання, ораторсько-учительна проза, паломницька література, моління). «Повість минулих літ» – перша киеворуська пам'ятка писемності:

а) джерела літопису;

б) Сюжетні лінії «Повісті...»;

в) Мова і стиль «Повісті ...»

Проаналізуйте уривки з «Повісті минулих літ» («Про заснування Києва», «Про помсту княгині Ольги», «Напад хозарів»). Тематика і проблематика Київського і Галицько-Волинського літописів.

Тема 6. Літописання. Зародження жанру та його самобутність, зв'язки з історіографічною прозою європейських народів. Доля літописних зведень. Річна стаття як основна композиційна одиниця. Гіпотетичний літопис Аскольда.

Тема 7. Ораторське письменство та його типи. 1. Сильове багатство “Слова про Закон і Благодать” митрополита Іларіона (XI ст.). Ораторсько–проповідницькі твори Кирила Турівського (XII ст.). Художня своєрідність агіографічної прози. “Послання до пресвітера Фоми” Климентія Смолятича (середина XII ст.). Зв'язок стилю Смолятича з поетикою античності, артикуляція екзегетики. Спрямованість творів на поширення та утвердження християнської моралі.

Тема 8. Розвиток ораторсько-проповідницької прози. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона як важлива складова розвитку філософської думки. (проаналізувати статті: Горський В. «Слово про Закон і Благодать» – перша пам'ятка київської філософської думки; Сліпущко О. Великий дороговказ для Русі (статті є у вільному доступі Інтернет)). Багатопроblemність твору Іларіона. Образ князя Володимира у «Слові про Закон і Благодать». Художня своєрідність і багатопроblemність проповідей Кирила Турівського («Притча про душу і тіло», «Слово в неділю по Великодні»).

Тема 9. Паломницька література. Прочани середньовіччя та свідчення паломницької літератури в Київській Русі. “Житіє і ходіння Данила, Руської землі ігумена” (початок XII ст.) як пам'ятка паломницької літератури. “Моління Данила Заточника” –пам'ятка “сміхової культури” (кін. XII або поч. XIII ст.).

Тема 10. «Слово о полку Ігоревім» – найвидатніша літературна пам'ятка Київської Русі. Питання авторства «Слова ...». Порівняльний аналіз «Слова ...» з іншими проблемно-тематичними творами. «Слово...» у дослідженнях сучасних науковців.

Тема 11. Художні особливості «Слова про Ігорів похід». Проблема авторства «Слова...». Проблематика й ідейний зміст. Науковці про оригінальність художнього мислення автора «Слова про похід князя Ігоря». Образна система твору. Проблема жанрового визначення твору.

Тема 12. Художні особливості Києво-Печерського патерика. Композиційні особливості Києво-Печерського патерика. Розмаїття сюжетів Києво-Печерського патерика. Аналіз «слів» (оповідань) (образна система, тематика і проблематика). Феномен чуда у Києво-Печерському патерику (аналіз статей: Білоус О. Чудеса в Києво-Печерському патерику//Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. Філологічні науки. С. 216–219; Савенко О. Чудо в художній структурі житія (Києво-Печерський патерик Діалог:медіа-студії, 2013. Вип. 16. С. 99–106)

Тема 13. Література ренесансу (II половина XV– кінець XVI сторіч). Особливості ренесансного гуманізму в середовищі українського мистецтва. Розвиток світської традиції

в поезії та її вплив на секуляризацію духовної. Збірка “Пісні Павла Русина з Кросна” (1509): мотиви автобіографізму, опанування світових культурних надбань, описування суму при розлучі з поетами Яном Дантишеком та Яном Вислоцьким. Розвиток жанру епіграми. Пересопницьке євангеліє – явище ренесансної культури в Україні.

БЛОК 2. Українська література II половини XVI–першої половини XVII ст.

Тема 14. Українська література II половини XVI – першої половини XVII ст. Історичні обставини та культурно-освітній рух в Україні у другій половині

XVI – першій половині XVII ст. Полемічна література (виникнення, розвиток, творчість видатних полемістів). Творчість Івана Вишенського – вершинне досягнення полемічної літератури першої половини XVI – другої половини XVII століть. Початки віршової літератури. Виникнення і розвиток української драматургії. Шкільна драма. Діалоги та інтермедії.

Тема 15. Полемічна література (XVI – XVII ст.). Культурно-освітній рух в Україні XVI – XVII ст. Розвиток полемічної літератури. Творчий шлях Івана Вишенського. Критика панства та духівництва у творах Івана Вишенського. Жанрові особливості «Послання до єпископів». Нищівна сатира у «Посланні...». Значення творчого доробку Івана Вишенського для подальшого розвитку культури і літератури.

Тема 16. Україномовна книжна поезія. Формування барокової панегіричної поезії “Візерунок цнот Єлисея Плетенеуцького” Олександра Митури (1618). “Лабіринт” Хоми Євлевича – просвітницька поема барокового письменства. Героїко-патріотична тематика в батальних поезіях “Дії турецькі і змагання козацькі” Івана Домбровського. Використання барокових засобів у збірках “Зегар цілий і полузегарок”, “Млеко від вівці пастиру належне” Івана Величковського. Творчість Петра Поповича-Гученського.

Тема 17. Українська поезія XVI ст. Варіативність періодизації української барокової поезії. Багатожанровість поезії. Творчість Л. Барановича у стилі бароко (аналіз збірок за вибором здобувача). Своєрідність поезії І. Величковського (аналіз збірок за вибором здобувача). 1. Філософсько-релігійна лірика та соціально-побутові вірші Климентія Зіновіїва (кінець XVII – поч. XVIII ст.). Поезія “мандрованих дяків” – прояв сміхової культури. Становлення і подальший розвиток медитативно-елегічної лірики.

Тема 18. Розвиток драматургії. Особливості шкільної драми. Шкільні драми історичної тематики: Феофан Прокопович «Володимир», «Милость Божа» (аналіз образної системи, мови творів). Особливості вертепної драми.

Тема 19. Українська література XVIII ст.: основні тенденції розвитку. Історичний та культурний розвиток України у XVIII столітті. Козацькі літописи XVII – XVIII століть (твори Самовидця, Григорія Грабянки, Самійла Величка). «Історія Русів». Українська драматична творчість XVIII століття (шкільна драма, інтермедії, вертепні п'єси). Феофан Прокопович – один із найвидатніших державних і культурних діячів першої половини XVIII століття (життєвий шлях і літературно-естетичні погляди, віршовані твори, трагедокомедія «Володимир»). Поезія (панегіричні вірші, духовна та громадська лірика, любовна поезія; художні особливості поетичних творів та їх історико-літературне значення).

Тема 20. Козацькі літописи. Літопис Самовидця – пам'ятка національної писемності. Характеристика україно-польського конфлікту у творі. Образ Богдана Хмельницького. Сюжетно-композиційні особливості Літопису Григорія Грабянки. Літопис Самійла Величка – ґрунтовний твір про життя України з 1648 до 1700 років: основа твору, образ Богдана Хмельницького та інших історичних осіб.

Тема 21. Особливості вертепної драми.

Тема 22. Художні особливості лірики XVIII століття. Громадянська лірика. Елегійна поезія. Любовна поезія. Духовна лірика.

найвидатніша літературна пам'ятка Київської Русі												
Художні особливості «Слова про Ігорів похід»	2		2									
Художні особливості Києво-Печерського патерика	2		2									
Література ренесансу (II половина XV – кінець XVI сторіч)	8					8						
Усього за I БЛОКОМ	40	8	10			22						
БЛОК 2. УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА II ПОЛОВИНИ XVI – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ.												
Українська література II половини XVI – першої половини XVII ст.	6	2				4						
Полемічна література (XVI – XVII ст.)	6		2			4						
Україномовна книжна поезія	8	2				6						
Українська поезія XVI ст.	4		4									
Розвиток драматургії	2		2									
Українська література XVIII ст.: основні тенденції розвитку	4	4										
Козацькі літописи	4		4									
Особливості вертепної драми	6					6						
Художні особливості лірики XVIII століття	2		2									
Гумор та сатира в українській літературі XVIII ст.	4					4						

Творчість Григорія Сковороди	4		4										
Усього за БЛОКОМ	2	50	8	18			24						
УСЬОГО		90	16	28			46						

7. Теми лекцій

№	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кількість годин
1	<p>Основи зародження давньої української літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення, розвиток і специфіка давньої української літератури. 2. Питання про періодизацію давньої української літератури. 3. Дослідники давнього українського письменства. 4. Зв'язок давньої української літератури з іншими науками та мистецтвом. 	2
2	<p>Полівекторність української давньої літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика перекладного письменства візантійського та південнослов'янського походження. (Гімнографія. Апокрифи. Агіографія. 2. Хронографія Іоанна Малали, Георгія Амартола). 3. Християнізація мислення русів. Співіснування двох мовних основ словесності – усної та книжно-слов'янської. 4. Роль Кирила й Мефодія у запровадженні загально-слов'янської книжності. Переклад Біблії та богослужбових книг церковнослов'янською мовою. 	2
3	<p>Ораторське письменство та його типи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стильове багатство “Слова про Закон і Благодать” митрополита Іларіона (XI ст.). 2. Ораторсько–проповідницькі твори Кирила Турівського (XII ст.). 3. Художня своєрідність агіографічної прози. 4. “Послання до пресвітера Фоми” Климентія Смолятича (середина XII ст.). 5. Зв'язок стилю Смолятича з поетикою античності, артикуляція екзегетики. Спрямованість творів на поширення та утвердження християнської моралі. 	2
4	<p>«Слово о полку Ігоревім» – найвидатніша літературна пам'ятка Київської Русі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питання авторства «Слова ...». 2. Порівняльний аналіз «Слова ...» з іншими проблемно-тематичними творами. 3. «Слово...» у дослідженнях сучасних науковців 	2
5	Українська література II половини XVI – першої половини	2

	<p>XVII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні обставини та культурно-освітній рух в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст. 2. Полемічна література (виникнення розвитку, творчість видатних полемістів). 3. Творчість Івана Вишенського – вершинне досягнення полемічної літератури першої половини XVI – другої половини XVII століть. 4. Початки віршової літератури. 5. Виникнення і розвиток української драматургії. Шкільна драма. Діалоги та інтермедії. 	
6	<p>Україномовна книжна поезія</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування барокової панегіричної поезії “Візерунок цнот Єлисея Плетенеуцького” Олександра Митурни (1618). 2. “Лабіринт” Хоми Євлевича – просвітницька поема барокового письменства. 3. Героїко-патріотична тематика в батальних поезіях “Дітурецькі і змагання козацькі” Івана Домбровського. 4. Використання барокових засобів у збірках “Зегарцілий і полузегарок”, “Млеко від вівці пастир належне” Івана Величковського. 5. Творчість Петра Поповича-Гученського. 	2
7–8	<p>Українська література XVIII ст.: основні тенденції розвитку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичний та культурний розвиток України у XVIII столітті. 2. Козацькі літописи XVII – XVIII століть (твори Самовидця, Григорія Грабянки, Самійла Величка). 3. «Історія Русів». 4. Українська драматична творчість XVIII століття (шкільна драма, інтермедії, вертепні п'єси). 5. Феофан Прокопович – один із найвидатніших державних і культурних діячів першої половини XVIII століття (життєвий шлях і літературно-естетичні погляди, віршовані твори, трагедокомедія «Володимир»). 6. Поезія (панегіричні вірші, духовна та громадська лірика, любовна поезія; художні особливості поетичних творів та їх історико-літературне значення). 	4

8. Теми семінарських занять

№	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
---	---	----------------	-----------------

1	<p>Специфіка давньої української літератури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення, розвиток давньої української літератури. 2. Періодизація. 	Усна, фронтальне опитування, тестування	2
2	<p>«Повість минулих літ» – перша києворуська пам’ятка писемності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Своєрідність поширення книжності на Русі. 2. Особливості перекладної літератури на Русі (релігійно-християнська, світська). 3. Вплив Біблії на художній зміст давньоукраїнської літератури. 4. Оригінальна давньоруська література (літописи, поучення, сказання, ораторсько-учительна проза, паломницька література, моління). 5. «Повість минулих літ» – перша києворуська пам’ятка писемності: <ol style="list-style-type: none"> а) джерела літопису; б) Сюжетні лінії «Повісті...»; в) Мова і стиль «Повісті...» 6. Проаналізуйте уривки з «Повісті минулих літ» («Про заснування Київа», «Про помсту княгині Ольги», «Напад хозарів»). 7. Тематика і проблематика Київського і Галицько-Волинського літописів. 	Усна, фронтальне опитування, тестування, індивідуальні завдання	2
3	<p>Розвиток ораторсько-проповідницької прози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона як важлива складова розвитку філософської думки.(проаналізувати статті: Горський В. «Слово про Закон і Благодать» – перша пам’ятка київської філософської думки; Сліпушко О. Великий дороговказ для Русі (статті є у вільному доступі Інтернет)) 2. БагатопроBLEMність твору Іларіона. 	Усна, фронтальне опитування, тестування	2

	<p>3. Образ князя Володимира у «Слові про Закон і Благодать».</p> <p>4. Художня своєрідність і багатопроблемність проповідей Кирила Туровського («Притча про душу і тіло», «Слово в неділю по Великодні»).</p>		
4	<p>Художні особливості «Слова про Ігорів похід»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема авторства «Слова...». Проблематика й ідейний зміст. 2. Науковці про оригінальність художнього мислення автора «Слова про похід князя Ігоря». 3. Образна система твору. 4. Проблема жанрового визначення твору. 	Усна, фронтальне опитування, тестування, індивідуальні завдання	2
5	<p>Художні особливості Києво-Печерського патерика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Композиційні особливості Києво-Печерського патерика. 2. Розмаїття сюжетів Києво-Печерського патерика. Аналіз «слів» (оповідань)(образна система, тематика і проблематика). 3. Феномен чуда у Києво-Печерському патерику (аналіз статей: Білоус О. ЧУДЕСА В КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОМУ ПАТЕРИКУ//Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. Філологічні науки. С. 216–219; Савенко О. ЧУДО В ХУДОЖНІЙ СТРУКТУРІ ЖИТТЯ (КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ ПАТЕРИК Діалог:медіа-студії, 2013. Вип. 16. С. 99–106) 	Усна, фронтальне опитування, тестування	2
6	<p>Полемічна література (XVI – XVII ст.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культурно-освітній рух в Україні XVI – XVII ст. Розвиток полемічної літератури. 2. Творчий шлях Івана Вишенського. 3. Критика панства та духівництва у творах Івана Вишенського. 4. Жанрові особливості «Послання до єпископів». 5. Нищівна сатира у «Посланні... ». 6. Значення творчого доробку Івана Вишенського для подальшого розвитку культури і літератури. 	Усна, фронтальне опитування, тестування, індивідуальні завдання	2

7–8	<p>Українська поезія XVI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Варіативність періодизації української барокової поезії. 2. Багатожанровість поезії. 3. Творчість Л. Барановича у стилі бароко (аналіз збірок за вибором здобувача). 4. Своєрідність поезії І. Величковського (аналіз збірок за вибором здобувача). 5. Аналіз статті: Передрієнко В. Бароко в контексті стильового розвитку староукраїнської літературної мови II половини XVI– XVIII ст. // Магістеріум. Випуск 57. Мовознавчі студії. 2013. С. 79–84). 	Усна, фронтальне опитування, тестування	4
9	<p>Розвиток драматургії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості шкільної драми. 2. Шкільні драми історичної тематики: Феофан Прокопович «Володимир», «Милость Божа» (аналіз образної системи, мови творів) 3. Особливості вертепної драми. 	Усна, фронтальне опитування, тестування, індивідуальні завдання	2
10–11	<p>Козацькі літописи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Літопис Самовидця – пам'ятка національної писемності. 2. Характеристика україно-польського конфлікту у творі. 3. Образ Богдана Хмельницького. 4. Сюжетно-композиційні особливості Літопису Григорія Грабянки. 5. Літопис Самійла Величка – ґрунтовний твір про життя України з 1648 до 1700 років: основа твору, образ Богдана Хмельницького та інших історичних осіб. 	Усна, фронтальне опитування, тестування, індивідуальні завдання	4
12	<p>Художні особливості лірики XVIII століття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Громадянська лірика. 2. Елегійна поезія. 3. Любовна поезія. 4. Духовна лірика. 	Усна, фронтальне опитування, тестування	2

13– 14	Творчість Григорія Сковороди <ul style="list-style-type: none"> 1. Життєвий і творчий шлях. 2. Філософські погляди Григорія Сковороди. 3. Проблематика збірки «Сад божественних пісень». 4. Новаторство Григорія Сковороди-байкаря. 5. Художні особливості лірики (пейзажна, філософська тощо). Аналіз поезій за вибором здобувача. 	Усна, фронтальне опитування, тестування	4
-----------	--	---	---

9.Самостійна робота

№	Теми і перелік питань, що виносять на самостійне опрацювання
1	Принципи поширення книжності на Русі Шляхи поширення книг на Русі
2	Літописання <ul style="list-style-type: none"> 1. Зародження жанру та його самобутність, зв'язки з історіографічною прозою європейських народів. 2. Доля літописних зведень. 3. Річна стаття як основна композиційна одиниця. 4. Гіпотетичний літопис Аскольда.
3	Паломницька література <ul style="list-style-type: none"> 1. Прочани середньовіччя та свідчення паломницької літератури в Київській Русі. 2. «Житіє і ходіння Данила, Руської землі ігумена» (початок XII ст.) як пам'ятка паломницької літератури. 3. «Моління Данила Заточника» –пам'ятка «сміхової культури» (кін. XII або поч. XIII ст.).
4	Література ренесансу (II половина XV– кінець XVI сторіч) <ul style="list-style-type: none"> 1. Особливості ренесансного гуманізму в середовищі українського мистецтва. 2. Розвиток світської традиції в поезії та її вплив на секуляризацію духовної. 3. Збірка «Пісні Павла Русина з Кросна» (1509): мотиви автобіографізму, опанування світових культурних надбань, описування

	<p>суму при розлучі з поетами Яном Дантишеком та Яном Вислоцьким.</p> <p>4. Розвиток жанру епіграми.</p> <p>5. Пересопницьке євангеліє – явище ренесансної культури в Україні.</p>
5	<p>Українська література II половини XVI – першої половини XVII ст.</p> <p>1. Початки віршової літератури.</p> <p>2. Виникнення і розвиток української драматургії. Шкільна драма.</p> <p>3. Діалоги та інтермедії.</p>
6	<p>Полемічна література (XVI – XVII ст.)</p> <p>Аналіз 5–6 статей за темою. Презентація.</p>
7	<p>Україномовна книжна поезія</p> <p>1. Філософсько-релігійна лірика та соціально-побутові вірші Климентія Зіновіїва (кінець XVII – поч. XVIII ст.).</p> <p>2. Поезія “мандрованих дяків” – прояв сміхової культури.</p> <p>3. Становлення і подальший розвиток медитативно-елегійної лірики.</p>
8	<p>Особливості вертепної драми</p> <p>Проаналізувати 3–4 статті за темою.</p>
9	<p>Гумор та сатира в українській літературі XVIII ст.</p> <p>1. Джерела українських гумористичних і сатиричних творів.</p> <p>2. Розвиток інтермедійного жанру.</p> <p>3. Бурлескна творчість мандрівних дяків (пародії; генезис і тематика віршів-травестій).</p> <p>4. Сатиричні вірші II половини XVIII століття („Отець Негребецький”, „Пекельний Марко”, „Вірша про Кирика”, „Плач кийвських ченців”, „Доказательства Хама Данилея Кукси потомственні”, „Плач дворянина”).</p>

10.Методи навчання

Проблемне навчання, проектні технології, інтерактивна лекція, лекція-візуалізація, семінар-дискусія

11.Форми і методи контролю

Поточний, індивідуальні завдання, тести, модулі до двох періодичних контролів, підсумковий контроль

1. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Загальна система оцінювання курсу	<p>За семестр з освітнього компонента проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) здобувачем отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Здобувач має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є залік, який виставляється за підсумком балів, набраних під час двох періодичних контролів.</p>
Практичні заняття	<p>«5» – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає</p>

	<p>достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу, узагальнення, висновки.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C	задовільно	
64–73	D		
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література
Основна

1. Давня українська література: словник - довідник / авт.-уклад. Б.Білоус, П.Білоус, О. Савенко; за ред. П. Білоуса. Київ: ВЦ "Академія", 2015. 208 с.

Додаткова

2. Білоус П.В. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 423 с.
  3. Білоус Б. “Повість минулих літ”: історія чи література? // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2004. № 2.
  4. Білоус П. “Слово про Ігорів похід”: казка зі щасливим кінцем? // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2002. № 4.
  5. Верба Г. М. Ключ до християнської філософії Григорія Сковороди («Сковорода і Біблія»). Путівник). Тернопіль, 2007.
  6. Гнатюк Л. П. Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції. Київ, 2010.
  7. Демченко С., Сафонов Ю. Давня Українська література (X–XIII століття): практикум : навч. посіб. Київ, 2013.
  8. Дюкова Е. Паломницький жанр на перехресті культурних традицій центральної і західної Європи XVI–XVII ст.: “Апологія” Мелетія Смотрицького, “Перегринація” Миколая Кшиштофа Радзивіла, анонімне “Слово про якогось там старця” // Слово і Час. 2010. № 7.
  9. Ісаєв В. Д., Левченко В. В. Естетика та етика Григорія Сковороди: Минуле та сучасне. Київ; Луганськ, 2007.
  10. Меркулов М. Творчість Климентія Зиновієва в контексті української літератури епохи Бароко: дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Київ, 2020, 202 с.
  11. Меркулов М. Античні образи у творах українських письменників барокової доби (на матеріалі віршів Григорія Сковороди та Феофана Прокоповича). Слово і Час. 2016. № 6. С. 56–62.
  12. Меркулов М. Тема мандрів у творчості Климентія Зиновієва і Григорія Сковороди. Слово і Час. 2017. № 3. С. 61 – 68.
  13. Меркулов М. Візія суспільства у творчості Климентія Зиновієва і Лазаря Барановича. Ізборник 2012–2016. 2018.
- С. 85 – 101.
14. Меркулов М. Тема натури як Божого промислу у творчості Григорія Сковороди і Климентія Зиновієва. Слово і Час. 2015. № 4. С. 8–14.
  15. Мойсієнко Анатолій Бароковий дискурс української поезії XVII ст.: Іван Величковський//Київські полоністичні студії: Зб. наук. праць. Т.6. Українськопольські літературні контексти доби бароко. Київ: Видавничо-поліграфічний цкентр «Київський університет», 2004. С.336–340.
  16. Мишанич О. Давня українська література (XI–XVIII ст.). Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. Сторінки історії. Київ: Наукова думка, 2003.С. 46–85.
  17. Наш перворозум: Г. Сковорода на портреті і в житті. Київ, 2004.
  18. Огієнко І. Слово про Ігорів похід. Київ: Наша культура і наука, 2005.
  19. Пелешенко Ю.В.Українська література пізнього Середньовіччя (друга половина XIII–XV ст.): Джерела. Система жанрів. Духовні інтенції. Київ, 2004.
  20. Поетичний сад високого бароко: Матеріали до вивчення давньої літератури // Українська мова та література. – 2001. Число 43 (251).
  21. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи. 2-е вид. К., 2008.
  22. Сліпущко О. Софія Київська. Українська література Середньовіччя: доба Київської Русі (X–XIII століття). К., 2002.

23. Сліпушко О. Образ автора в “Повісті врем’яних літ” // Слово і Час. 2008. № 4.
24. Слово многоцінне: хрестоматія української літератури. В 4 кн. Кн. 1./ упоряд. В. Шевчук, В. Яременко. Київ: Аконіт, 2006. 799 с.
25. Слово многоцінне: хрестоматія української літератури. В 4 кн. Кн. 2./ упоряд. В. Шевчук, В. Яременко. Київ: Аконіт, 2006. 799 с.
26. Слово многоцінне: хрестоматія української літератури. В 4 кн. Кн. 3./ упоряд. В. Шевчук, В. Яременко. Київ: Аконіт, 2006. 799 с.
27. Слово многоцінне: хрестоматія української літератури. В 4 кн. Кн. 4./ упоряд. В. Шевчук, В. Яременко. Київ: Аконіт, 2006. 799 с.
28. Чижевський Д. І. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. 567 с.
29. Шевчук В. О. Муза Роксоланська: українська література XVI - XVIII ст.: у 2 кн. Кн. 1: Ренесанс. Раннє бароко. Київ: Либідь, 2004. 398 с.
30. Література XVI - XVIII ст.: у 2 кн. Кн. 2: Розвинене бароко. Пізнє бароко. Київ: Либідь, 2005. 726 с.
31. Степанишин Б. Давня українська література в школі. К., 2000.
32. Українська література в портретах і довідках: Давня література – Література XIX ст. К., 2000.
33. Чернега Т. М. Раціональне та містичне у філософії Григорія Сковороди. Одеса, 2007.
34. Чижевський Д. Філософія Г. Сковороди. К., 2004.
35. Чижевський Д. Українське літературне бароко. К., 2003.
36. Шевчук В. О. Муза Роксоланська. Кн. 1. К., 2004.
37. Шевчук В. О. Муза Роксоланська. Кн. 2. К., 2005.
38. Шевчук В. О. Пізнаний і непізнаний Сфінкс: Григорій Сковорода сучасними очима. Київ : Пульсари, 2008.
39. Юкало В. Полемічна література XVI–XVII ст. як зародження української публіцистики // Дивослово. 2005. №№ 5–8.
40. Шевчук В. Пізнаний і непізнаний Сфінкс: Григорій Сковорода сучасними очима. Розмисли. Київ: Пульсари, 2008. 528 с.
41. Ушкалов Л. Сковорода та інші: Причинки до історії української літератури. Київ: Факт, 2007. 552с.

14.Інформаційні ресурси

1. www.nbuv.gov.ua
2. <http://www.ukrlib.com.ua/>
3. <http://www.ukrlit.vn.ua/>
4. <http://www.ukrcenter.com/library/default.asp>
5. http://lucl.lucl.kiev.ua/start/lit_ukr.html
6. www.poetyka.uazone.net
7. www.ilnan.gov.ua
8. <http://pysar.net>

